

Groundswell

Out of homelessness

ኮረናቫይረስ (ኮቪድ-19)

ብዛዕባ ክታብት

[ለካቲት 2021]

እዚ ዘሎ ክታብት ብኻልእ ሓድሽ ዓይነት ናይ ኮቪድ-19 ንኸይልኸኛ ይከላኸለሉ ድዩ?

እወ፣ እዚ ክታብት ኣንጻር ሓድሽ ዓይነት ናይ ኮቪድ-19 ከም ዝኻላኸል ገይሩ እዩ ተሰሪሑ፣ ተመስኪሩሉ ድማ እዩ።

ኣብ ህወተይ ከንደይ ግዜ እዩ እዚ ክታብት ከውስድ ዘለኒ? ዓመታዊ ድዩ ከኸውን ምስ ተርእዮታት ምቕያር ቅርጺ ናይ ኮቪድ፣ ነዚ ዘሎ ናይ ጉንፋዕ ክታብት ዝመስል?

ከም ናይ ጉንፋዕ ክታብት ከኸውን ተኸእሎ ኣሎ፣ ምስቲ ዝመጽእ ሓድሽ ቁርጺ ናይቲ ቫይረስ ኣብ ግምት ብምእታው ኣብቲ ክታብት ለውጥታት እንዳተግብረ ዓመታዊ ናይ ክታብት ዙር ክህሉ ይኸእል።

ብዙሕ ናይ ክታብት ፈተነታት ይግበር ኣሎ። ስለምታይ ሓንቲ ዘይጥወሙ እንተደኣ ከም ዝሰርሕ ተፈሊጡ?

እዛ ዓለምና ዝተፈላለየ ክታብታት ዝተፈላለየ ረቓቲታት ዘለዎ የድልዎ ኣሎ፣ ንኩሉ በቢዕድሚኡ፣ ዝውከሎ ዓሊት - ሓዳር ሕማምብ ዘለዎም ሰባት ኣብ ግምት ብምእታው፣ ከምኡ ደማ ናብ ኩሉ ኩርነዓት ዓለም ከከም ኣድላይነቱ መታን ክባጸሑ። ብ ቢልዮናት ዝቆጸር ክታብት (ብቓጣት) ከፈሪ ይግባእ። ብ ሓደ ወይ ክልተ ዓይነት ክታብት ነዚ ዝድለ ሸቶ ንክብጸሑ ኣይከእልን፣ ስለዚ ብዙሓት ዓይነታት ክታብትን ዝተፈላለየ ሳይንሳዊ ኣምራት ብምኽታል ከነማዕብል ይግባእ።

እዚ ክታብት ከመይ ይሰርሕ?

እዚ ክታብት ኣብ ላዕሊዎይ ጭዋዳ ናይ ኣድካ ይውጋእ። እዚ ክታብት ብ ኮቪድ-19 ኣዚኻ ናይ ምሕማም ዘሎ ዕድላት ይቐንሱ። እዚ ክታብት ስብነት ናይ ናይ ባዕሉ ናይ መከላከሊ (ጸረኑብሳት) ጸረ ኮቪድ-19 ናይ ምፍራይ ዓቕሚ ንክህልዎ ይሕግዝ።

እዚ ክታብት ኣብ ክልተ ክፋል እዩ ዝውሰድ። እቲ ካልኣይ ክፋል ክታብት ድሕሪ 3 ክሳብ 12 ሳምንታት ካብቲ ቀዳማይ ይውሃብ፣ ንዝበለጽ ምክልኻል ክልቲኡ ክፋላት ምውሳድ ኣዝዩ ኣገዳሲ እዩ። እቲ ቀዳማይ ክፋል ናይቲ ክታብት ድሕሪ ምሳድኻ ብዛዕባ እቲ ካልኣይ ክፋል ሓበሬታ ከወሃበካ እዩ። እንተ ደኣ ተጸሊኡካ ነቲ ናይ ክታብት ቆጻራኻ ንኻልእ ግዜ ከተሰጋግሮ ይግባእ።

እንተደኣ ብ ኮቪድ-19 ተለኺፈ ነይረ ክታብት ከውስድ የድልየኒ ዲዩ?

እወ። እቲ ናይ ስብነትካ ጸረ ኑብሳት ድሕሪ ቁሩብ ኣዋርሕ ናይቲ መልክፍቲ ከንድል ይኸእል ስለዝጅምር። እንተደኣ ናይ ኮቪድ-19 ክታብት ወሲድኻ ነቲ ናይ ምጽዋር ዓቕምኻ የጠናኸር፣ ከምኡ ድማ ንነውሕ ንኸጸንሕ ይገብር። እንተደኣ ብ ኮቪድ-19 ተለኺፍካ ኔርካ ክታብት ከወስድ ዉሑስ እዩ።

ናይ ኮቪድ-19 ክታብት ብኸመይ ተፈቲኑ?

ኣብ ዓዲ እንግሊዝ (UK) 3 ዓይነት ክታብኣት ኣብ መዓላ ከውዕሉ ፍቓድ ረኺቦም (Pfizer/BioNTech, Oxford/AstraZeneca and Moderna).

ክሉ ናይ ኮቪድ-19 ክታብት፣ ልክዕ ከምቶም ካልኣት ክታብታት ቅድሚ ኣብ ጥቕሚ ንክውዕሉ ፍቓድ ምርካቦም ክሓልፍዎ ዝግበእም ሓደ ዓይነታ ኣገባብ ፈተና፣ ትንተናታትን ወድዓው መሰርሕ ሓሊፎም። ነፍሲ ወከፍ ፈተና ናይ ክታብት ኣሽሓት ሰባት ኣብ ዝተፈላለዩ ምድባት ዝርከቡ ሰባት ዘሳተፈ እዩ። ከይተፈንቐለ ዝሓልፍ እምኒ የለን። ኣብ ዓዲእንግሊዝ እቲ ስርዓተ ምጽዳቕ ናይ ኣብ ጥቕሚ ምውዓል ንኸሉ ዓነታት ክታብት መን ምሂዝዎ በዘየገድስ ማዕረ እዩ።

ቅድሚ ሕጂ ማዕረ ከንድዚ ቅልጡፍ ክታብት ተማሂዙ ይፈልጥ ዶ?

ዝበዘሕ ግዜ ቅድሚ ንክታብት ንምፍራይ መጽናዕቲ ምጅማሩ ብዝሕ ሰብ ክሳብ ዝሓምም ንነዊሕ ግዜ ምጽባይ ይድለ ነይሩ፣ እንተኮነ ግን ልዕል ፍጥነት መልክፍቲ ብ ኮቪድ-19 ነቲ መጽናዕቲ ክቀላጠፍ ገይሩ። ኮቪድ-19 ኣብ መላእ ዓለም ብዝፈጠሮ ጽልዋን ዝርገሕን፣ ካብ ዝተፈላለዩ ወድባት ብዝተረኸበ ዝደፍ ፋይናንሳዊ ወፍራን ዓቕምን ዝተፈላለዩ ናይ ክታብት መጽናዕታዊ ወድባት ኣካቲቱ። በዚ ከኣ ተሞክሮታት ብምልውዋጥ ኣብ ቕልጡፍ እዋን ክታብት ከነማዕብል ኪኢልና።

ናይ ኮቪድ-19 ክታቦት ተጠቓሚ ምዃን?

ኣብ ጅፒ ዘይተመዘገቡ ገለ ሰባት ክታቦት ክወሃቦ ይክእል ዶ?

በዚ ሕጂ ዘሎ ክታቦት ኣብ ኩሉ ንክባጻሕ ተታሒዙ ዘሎ መደብ ሰባት ኣብ ጅፒ ምዘገቡ ክጻኑ ይደሊ መታን ሪገእም ምስ በጻሕ ክጽውዑ። ብዙሓት ወገናት ኣበርቲዖም እናሰሩሉ እዮም መታን እዚ ነገር ቀንዲ ረጅሒ ከይከውን፣ ኣብ ገለ ክፋላት ናዚ ሃገር ንገለ ወገናት ኣብ ጅፒ ዘይተመዘገቡ ከም እኒ ገዛ ዘይብሎም ሰባት ኣብ ሆስፕላትን ሆቴላትን ንዝቐመጡ ሰባት ተባህሉ ዝተገዘአ ክታቦት ኣዳልዮም ይርከቡ። እንተደኣ ብኸመይ ክታቦት ትረከብ ርግጻኛ እንተዘይኮንካ፣ ኣብቲ እትቐመጡ መንበሪ ዝሰርሑ ተሓጋዝቲ ስራሕተኛታት ወይ ከአ ከባቢኻ ዘሎ ድጋፍ ኣገልግሎት ተወከሱ።

እንተደኣ ሰባት ብኣካል ናብ ክታቦት ዝወሃቦ ቦታ ክኸዱ ዘይክእሉ ኮይኖም ንዐኣም ዝኸውን ሓገዝ ኣሎ ዶ (ንኣብነት ብሰንክ ሕጽረት ገንዘብ ወይ ከአ ኣካላዊ ጉድኣት ክጎዓዙ ዘይክእሉ እንተኮይኖም) ?

እዚ ኣብቲ ትነብረሉ ቦታን፣ ከምኡ ድማ ኣብቲ ከባቢኻ ዘለዎ ዝተፈላለዩ ወሃብቲ ናይ ድጋፍ ኣገልግሎት እዩ ዝመርኮስ። ንሕና ኣብቲ ኣብቲ እትቐመጡ መንበሪ ዝሰርሑ ተሓጋዝቲ ስራሕተኛታት ወይ ከአ ከባቢኻ ዘሎ ድጋፍ ኣገልግሎት ክትውክስ ከምኡ ድማ ኩነታትካ ከተፍልጦም ኢና ነማኸር።

ኣብቲ ክታቦት ናይ ኣልኮል ወይ ኢታኖል ትሕዝቶ ይርከብ ድዩ? እዚኽ ንኣደ ካብ ወልፊ ንዝናገፍ ዘሎ ወይ ከአ ንተኸታሊ እምነት ምስልምና ንኸወስዶ ምቹእ ድዩ?

እወ, እንተኾነ ግን ኣዝዩ ወሑድ ዓቀን ኣዩ (0.002 ሚ.ግራም ኣብ ናይ 0.5 ሚ.ግ ብልቓጥ) - እዚ ከአ ኣብ ሰብነትካ ዝኾነ ጽልዎ ክፈጥር ኣይክእልን ኣዩ። ኩሎም መራሕቲ ናይ ዝተፈላለዩ ሃይማኖታት ከአ ንተኸተልቲ እምነት እዚ ክታቦት ንኸወስዶ ቅቡል ምዃኑ ነጊሮም እዮም።

ዘይተደልየ ሳዕቤናት ክታቦት ኮቪድ-19

ክታቦት ኮቪድ-19 እንታይ ሳዕቤናት ኣለዎ?

ልክዕ ከም ካልኣት ክታቦታት ገለ ነዞም ዝሰዕቡ ዘጠቓለለ ተራ ሳዕቤናት ክህሉ ይኸእል፣

- ኣብቲ መርፍእ ዝተውግእሉ ቅልጽምካ ምዕጻቕ፣ ቃንዛ፣ መቐት፣ በርበረ ምሳል፣ ሕበጥ ወይ ቃንዛ
- ስሚዕታት ረስኒ፣ ቃንዛ፣ ድኻም ወይ ሓፈሻዊ ምጽላእ
- ሓማም ርእሲን ዕግርግር ምባልን

እዞም ምልክታት እዚኦም እቲ ክታቦት ይሰርሕ ከምዘሎን እቲ ስርዓተ ምክልኻል ናይ ሰብነትና ነቲ ምላሽ ከምዘህ ዘሎ ዝነግር እዩ። ፕራሲታዎል ብምውሳድ ከአ ካብዞም ኩሎም ሳዕቤናት ምንጋፍ ይክእል። እዞም ሳዕቤናት እዚኦም ካብ ሓደ ሰሞን ንላዕሊ ክጻኑሉ የብሎምን። እንተደኣ ካብ ምልክታትካ ገዲዶም ወይ ከአ ተሻቂልካ ናብ ኤን.ኤች.ኤስ III ምድዋል ይክእል፣ ክታቦት ኮቪድ-19 ከም ዝወሰድካ ንገሮም።

ናይ ነዊሕ እዋን ሳዕቤናት ከ?

ኣብ መላእ ዓለም እዚ ክታቦት ዝውሰዶ ሚልዮንት ሰባት እዚ ናይ ክታቦት ዘመተ ካብ ዝጅምር ይኾን ኣብ ግዜ ፈተና ዝተመዘገበ ናይ ነዊሕ እዋን ሳዕቤናት የለን። እንተኾነ ግን ሓቂ እዩ ኩሉ ዝፈሪ መድሃኒትን ክታቦትን ኣብ ነዊሕ እዋን ዝኾነ ሳዕቤናት ከማዕብል ኣይክእልን እዩ ኢልካ ርግጻኛ ምዃን ኣይክእልን እዩ። ብምጥቕላል እቲ ተኸእሎታት ናይ ነዊሕ እዋን ሳዕቤናት ካብቲ ብ ኮቪድ-19 ከመጽእ ዝኸእል ሳዕቤ ዝወሓደ እዩ።